Boekbespreking.

JAARVERSLAG VAN HET STAATSBOSCHBEHEER OVER 1939.

Dit jaarverslag vormt een aansluiting aan de verslagen van vroegere jaren en tevens een overgang naar een nieuwen tijd, die aan het staatsboschbeheer nieuwe *eischen zal stellen.*

De indeeling van het jaarverslag sluit geheel aan bij de vroegere en de hierin opgenomen gegevens vormen een beeld van de ontwikkeling van den dienst. De uitvoering der uitgave beantwoordt aan alle te stellen eischen en is verlucht door de opname van eenige belangrijke boschbeelden.

In het *algemeen gedeelte* komen de volgende punten ter sprake.

A. De taak van het staatsboschbeheer. Deze bleef in 1939 ongewijzigd.

B. Overzicht der uitgaven en opbrengsten van het staatsboschbeheer over genoemd jaar. Deze zijn in staatvorm bij het verslag gevoegd en daaruit blijkt dat deze waren:

	uitgaven	opbrengsten
domeinbeheer	f 894.657	f 361.924
bebossching met renteloos voorschot . . .	„ 108 532	„ 4.104
algemeene dienst	„ 215.919	„ 19.037
	f 1219.108	f 385.065
aankoop en vervreemding staatsboschbezit .	„ 1347.636	„ 107.334

De samensteller van het verslag deelt mede, dat de plaats gehad hebbende werkzaamheden, evenals in vorige jaren, voor een deel ten laste van het departement van sociale zaken zijn gekomen en aangezien dat deel wisselt, een onderlinge vergelijking der uitgaven van het staatsboschbeheer over de verschillende jaren geen beteekenis heeft. Deze voorstelling van zaken is gewrongen. Er is arbeid geleverd, die het bosch ten goede is gekomen en de kosten voor dezen arbeid worden niet ten laste van het boschbeheer gebracht.

Bij de opbrengsten wordt vermeld, dat de inhoudingen voor pensioen op de bezoldiging van ambtenaren en op het loon van voor pensioen in aanmerking komende arbeiders mede daarbij zijn opgenomen. Aangezien deze inhoudingen verplicht zijn en deze afgedragen moeten worden aan het pensioenfonds, kunnen zij niet als opbrengsten van het boschbeheer worden beschouwd. Wanneer in 1941 de inhoudingen voor de loonbelasting in ontvangst moeten worden genomen, kunnen deze al even weinig worden beschouwd als opbrengsten van het staatsboschbezit.

C. Personeel. De personeelsbezetting was als volgt.

a. vast personeel: 70 technische ambtenaren,
29 administratieve ambtenaren,

b. tijdelijk personeel, gedurende perioden van afwisselenden duur:
85 technische ambtenaren,
44 administratieve ambtenaren,

c. 134 vaste arbeiders,
5 niet vaste pensioengerechtigde arbeiders.

Het vaste technische personeel werd eenigszins uitgebreid, terwijl het tijdelijke technische en administratieve personeel een belangrijke uitbreiding kreeg. Ten slotte onderging ook het aantal vaste arbeiders een kleine vermeerdering.

Op 1 Mei 1939 werd de reorganisatie der geldelijke verantwoording van de uitgaven der werkverruiming bij het staatsboschbeheer ingevoerd, waarbij 29 personen op arbeidsovereenkomst van het departement van sociale zaken werden overgenomen.

De bespreking van het *domeinbeheer* vindt plaats in vijf onderdeelen.

A. Uitgestrektheid en indeeling der domeingronden; veranderingen in het domeinbezit.

Door aankoop, ruiling, verkoop en rektifikatie vermeerderde de oppervlakte onder beheer van het staatsboschbeheer met 2441 ha. Hiervan werden 884 ha aan de houtvesterij Apeldoorn, 545 ha aan de houtvesterij Zwolle en 835 ha aan de boschwachterij Austerlitz toegevoegd: de overige aanwinsten waren van geringe oppervlakte.

In het verslagjaar werd voor aankoop en ruiling van gronden een bedrag van f 1.347.636 uitgegeven, waarvan f 1.304.891 ten laste komt van het departement van sociale zaken en de rest ten laste van de begrooting van het staatsboschbeheer. Op de rijksbegrooting 1939 betreffende het departement van ekonomische zaken was f 24.000 voor aankoop — en annuïteiten ter zake van vroegeren aankoop — van vast goed ter afronding of uitbreiding van het staatsboschbezit en afkoop van lasten, drukkende op aangekochte gronden, toegestaan.

Het onderstaande geeft een overzicht van de oppervlakten, waarover de werkzaamheden van het staatsboschbeheer zich uitstrekken.

Houtvester te:	domeingrond	gronden van andere departementen in beheer bij het Staatsboschbeheer	gemeentelijke bebossching met renteloos voorschot	grondbezit onder blijvende technische voorlichting
	ha	ha	ha	ha
Breda	4512	—	95	714
Apeldoorn . . .	10450	160	227	25
Haarlem . . .	4311	—	—	538
Assen	9164	—	—	590
Emmen	7066	—	186	10
Den Helder (Alkmaar)	14815	—	—	—
Nijmegen . . .	1301	—	6371	586
Eindhoven. . .	2181	—	5296	55
Helmond . . .	—	220	4712	826
Zwolle	3071	60	1361	518
Utrecht. . . .	1369	—	—	—
Algemeene dienst te Utrecht	—	—	—	849
Samen	58240	440	18248	4711

De opgave der gemeentelijke bebossching met renteloos voorschot komt niet overeen met het overzicht in bijlage V, omdat aldaar 229 ha minder wordt vermeld.

B. Uitgaven voor bebossching, onderhoud en verbetering van domeingronden.

De uitgaven voor bebossching van niet in kultuur zijnde gronden en het onderhoud (waaronder begrepen het weder beplanten van leeggekapte terreinen) der in kultuur zijnde gronden, die ten laste van de begrooting van het staatsboschbeheer komen, (evenals de uitgaven ten

laste van het departement van sociale zaken) waren hooger en hiervoor worden de volgende oorzaken aangegeven.

1. plaatselijk door aanzienlijke uitbreiding der werkzaamheden;
2. door plaatsing van arbeiders in particuliere werkverruiming, zoodat de uitgaven voor meer onderhoudswerken ten laste van de begrooting van het staatsboschbeheer kwamen;
3. sedert 1 Mei 1939 zijn de toezichtskosten der werkverruiming ten laste van genoemde begrooting gebracht.

De uitgaven gerangschikt naar de afzonderlijke posten van de werkplannen zijn als bijlage III van het verslag in staatvorm vermeld en hieraan is het volgende overzicht ontleend.

Uitgaven voor bebossching, onderhoud en verbetering der domeingronden in 1939.

1.	kweekerij	f 56.455
2.	bebossching	„ 83.532
3.	bestaand bosch	„ 213.980
4.	bouw- en grasland	„ 13.464
5.	niet in kultuur zijnde grond	„ 7.037
6.	wegen en waterleidingen	„ 52.403
7.	gebouwen	„ 43.775
8.	paarden, ossen en ander vee	„ 3.780
9.	landbouwwerktuigen, kleine gereedschappen, enz.	„ 15.725
10.	alle andere uitgaven	„ 51.734
	rijkszaadeest	„ 1.576
	Samen	f 543.461
	sociale verzekering (ongevallen-, ziekte- en invaliditeitswet)	„ 26.251
	uitkeeringen op grond van het arbeidsreglement	„ 64.406
	uitkeeringen aan het algemeen burgerlijk pensioenfonds	„ 13.813
	totaal generaal	f 647.931

Omtrent de weersgesteldheid in verband met den boschbouw wordt op blz. 21 medegedeeld, dat op een zachten, natten winter 1938/39 volgde een guur voorjaar met vrij veel neerslag, daarop een droge Meimaand met vrij hevige nachtvorsten en een droge Junimaand. Op blz. 24 wordt gesproken van den strengen winter 1938/39 en op blz. 49 van de strenge vorst van den winter 1938/39. Deze uitspraken zijn niet met elkaar in overeenstemming.

Bij de bespreking der ziekten en beschadigingen worden achtereenvolgens behandeld de insektenbeschadigingen, de ziekten veroorzaakt door zwammen, de schade teweeggebracht door het konijn en de verwoestingen door branden. Van de laatsten wordt een overzicht gegeven, waaruit blijkt, dat 6 ha bosch en 87 ha heide, ruigte en vliegdennen verloren gingen, waarbij de veroorzaakte schade op f 2584 werd begroot.

Omtrent de uitgaven naar de posten der werkplannen kan het volgende worden vermeld.

In de kweekerijen werd in hoofdzaak uitgezaaid groene douglas, japansche lariks, oostenrijksche den, korsikaansche den, grove den en kleinere hoeveelheden andere zaden.

Bij de beschouwingen omtrent de bebossching van niet in kultuur zijnde gronden wordt een overzicht gegeven van de oppervlakten die in 1938 en 1939 in de onderscheidene houtvesterijen werden beboscht en voor bebossching werden bewerkt. Wat hieromtrent door het staatsboschbeheer in het afgeloopen 10-jarig tijdvak werd tot stand gebracht, is hieronder aangegeven. [Zie volgende bladzijde].

Bij de kosten der bebossching moet een evenredig deel worden gevoegd van die der kweekerijen, wegen en waterleidingen, paarden, ossen en ander vee, landbouwwerktuigen, kleine gereedschappen, enz., alle andere uitgaven, sociale verzekering, uitkeeringen op grond van het arbeidersreglement en uitkeeringen aan het algemeen pensioenfonds. Bovendien behoort bij de kosten der bebossching een evenredig aandeel te worden gevoegd der uitgaven voor de werkverruiming op de domein-

Jaar	in kultuur gebrachte oppervlakte ha	kosten grondbewerking, bezaaiing, beplanting enz.	
		totaal gld.	per ha gld.
1930	437	139.867	320
1931	573	143 777	251
1932	694	131.755	190
1933	1052	141.468	134
1934	1159	125.570	109
1935	1163	131.602	113
1936	1099	105.225	96
1937	1069	99.438	93
1938	852	79.618	93
1939	621	83.532	134
1930/39	8719	1.181 852	135

gronden. Een en ander is echter niet mogelijk, zoolang ter zake geen regeling is vastgesteld.

Omtrent de bebossching der niet in kultuur zijnde gronden worden enkele bijzonderheden vermeld, zoowel in het algemeen, als voor de verschillende houtvesterijen.

Bij het bestaand bosch worden de beplanting en bezaaiïng, enz. besproken en daaruit zou blijken dat ongeveer 121 ha opnieuw in kultuur zijn gebracht. De uitgaven voor deze werkzaamheden bedroegen in het verslagjaar f 53.908 en wanneer men de gemiddelde kosten per ha gelijk stelt aan die voor de bebossching van niet in kultuur zijnde gronden, namelijk f 134 per ha, dan zou men een kultuurvlakte van ongeveer 400 ha mogen verwachten. Meer en vooral volledíger gegevens omtrent de beplanting en bezaaiïng, enz. zouden een beter beeld geven van hetgeen ter zake is bereikt. Hieronder wordt mede begrepen de wenschelijkheid der samenstelling van een klassentabel voor de geheele boschoppervlakte, waaruit men een volledíger overzicht krijgt van de waarde van het boschbezit.

De verpleging en bescherming der bosschen vorderde in het verslagjaar f 77.595, waarbij wordt aangeteekend dat sommige onderhoudswerken, die in vorige jaren ten laste van de werkverruiming kwamen, op de begrooting van het staatsboschbeheer zijn gebracht. Overigens werden de verplegingswerkzaamheden meerendeels in werkverruiming uitgevoerd, waarvan de kosten ten laste van het departement van sociale zaken komen.

Ten aanzien van dunning en velling der bosschen op de domeingronden zijn de gegevens onvolledig en voor zoover aanwezig, zouden 47 ha zijn kaal gekapt en 1418 ha zijn gedund. Enkele aanduidingen omtrent de leeftijdsklassen worden gegeven; maar geen enkele aanwijzing omtrent de samenstelling der gevelde en gedunde bosschen wordt aangetroffen.

Enkele mededeelingen worden gedaan bij post 4 „bouw- en grasland" en bij post 5 „niet in kultuur zijnde grond".

In de houtvesterij Breda werden 1470 m weg van een houtbestrating voorzien en 500 m weg werden met steen, puin, sintels en grint verhard. In de houtvesterij Assen werden 2275 m en in de houtvesterij Emmen 835 m weg met veldkeien bestraat.

Ten aanzien van de gebouwen van het staatsboschbeheer wordt mededeeling gedaan omtrent aanwinsten en verbeteringen en wordt een opgave van de samenstelling van dezen inventaris gegeven.

Omtrent de posten 8. „paarden, ossen en ander vee", 9. „landbouwwerk-

tuigen" en 10. „alle andere uitgaven" worden korte mededeelingen gedaan.

C. *Opbrengsten der domeingronden.*

Deze opbrengsten der verschillende houtvesterijen en boschwachterijen zijn als bijlage IV van het verslag, gesplitst naar de posten der technische boekhouding in staatvorm opgenomen en daaraan is het volgende ontleend.

Deze opbrengsten waren voor:

1.	hout	f 160.284
2.	boomzaden en plantsoenen	„ 2.606
3.	landbouwgewassen	„ 6.925
4.	ruigte, plaggen, enz.	„ 8.505
5.	verpachting van gronden en gebouwen	„ 78.706
6.	erfpacht, recht van opstal, recognities, enz.	„ 44.781
7.	jacht en visscherij	„ 12.374
8.	alle andere opbrengsten	„ 15.585
	Samen	f 329.766

Hier moet er op gewezen worden, dat zoowel voor de inkomsten als voor de uitgaven, hiervoor reeds besproken, de bedragen voor de gronden van andere departementen in beheer bij het staatsboschbeheer steeds samengevoegd zijn met die van den domeingrond.

Wat betreft het hout is in dit jaarverslag een tabel A opgenomen, aangevende de houtopbrengsten naar de opbrengst in geld en het aantal verkochte m³ hout, waaruit de gemiddelde prijs per m³ voor ieder beheersonderdeel is berekend. Uit deze tabel A blijkt, dat in het verslagjaar 20721 m³ hout werden verkocht met een opbrengst van f 160.284, gevende een gemiddelde opbrengst van f 7.74 per m³.

Voorts is voor het eerst tabel B opgenomen, waarin de houtopbrengst voor de onderscheidene beheersonderdeelen is gesplitst in *1.* werk- en paalhout, *2.* mijnhout, *3.* geriefhout, *4.* brandhout. Deze tabel is een aanwinst voor het jaarverslag en voor de lezers, omdat de gesteldheid der bosschen in verbinding met de intensiteit van het beheer daarin tot uitdrukking komen. Deze tabel zou in volgende jaarverslagen verder uitgebouwd kunnen worden door inpassing van de geldopbrengsten voor iederen post en door verdere splitsing der posten naar de houtsoorten. Uit deze tabel blijkt, dat verkocht werden:

3628 m³ werk- en paalhout (inklusief defensiehout);
4153 m³ mijnhout;
7249 m³ geriefhout (inklusief weipalen) en staakhout;
5691 m³ brandhout;

20721 m³ totaal.

Voor de houtvesterij Breda is een overzicht opgenomen van de gemiddelde prijzen van de voornaamste sortimenten, die in de laatste 5 jaar op de openbare houtverkoopingen aldaar werden verkocht en wel gesplitst naar naaldhout en eikenhout. Maar dit overzicht voldoet slechts ten deele, omdat eenerzijds niet blijkt op welke hoeveelheden die gemiddelde prijzen betrekking hebben en anderzijds de hoeveelheden, die door verkoop uit de hand werden afgezet, geheel buiten beschouwing zijn gelaten. Uitbreiding van bedoeld overzicht zou de waarde er van verhoogen.

Opmerkelijk is in de toelichting voor Breda, dat het naaldhout-geriefhout als het *voornaamste* sortiment wordt vermeld. Het kan toch moeilijk het doel zijn, om het beheer op de grootst mogelijke opbrengst aan geriefhout in te richten.

Voor de houtvesterij Apeldoorn wordt eveneens gewezen op den gunstigen afzet van belangrijke hoeveelheden boerengeriefhout. Onwillekeurig komt de vraag daarbij naar voren, welken invloed de ekonomische toestand van het jaar 1939 en vroeger op een en ander heeft gehad. Een toelichting van dergelijke bijzonder gunstige omstandigheden moet steeds gewenscht zijn voor de beoordeeling van de noodzakelijkheid van een behoorlijk boschbezit.

Ten aanzien van de overige beheersonderdeelen worden eenige korte aanteekeningen gegeven.

Omtrent de toelichtingen bij de overige posten moge het volgende aangestipt worden. De opbrengst van „ruigte, plaggen, enz." bestond voor het grootste deel uit de vergoeding voor het winnen van zand in de boschwachterij Schoorl (Haarlem) en van leem in de boschwachterij Dorst (Breda). De opbrengst uit den post „alle andere opbrengsten" was in het verslagjaar aanzienlijk hooger dan het jaar tevoren en de oorzaak daarvan is de op de koopers verhaalde omzetbelasting, die in 1939 voor het eerst op hout volledig is gevorderd. Het is alleen niet duidelijk, waarom die omzetbelasting als een opbrengst van het boschbeheer wordt beschouwd, waar deze gelden tot een deel van den belastingdruk der samenleving behooren, waarbij de boschbeheerder alleen als belastinggaarder moet optreden.

D. Rijkszaadeest.

Er werden geoogst:

117	kg	zaad grove den,
71	„	„ oostenrijksche den,
64	„	„ korsikaansche den,
150	„	„ zee den,
6	„	„ groene douglas,
6	„	„ berg den,
14	„	„ zwarte els.

De herkomst was van verschillende plaatsen in Nederland. Gedurende het verslagjaar werden aan staatsboschwachterijen, gemeenten, kweekers en anderen de volgende hoeveelheden geleverd.

216	kg	zaad grove den,
132	„	„ oostenrijksche den,
61	„	„ korsikaansche den,
99	„	„ zee den,
4	„	„ berg den,
6	„	„ douglas,
35	„	„ fijnspar,
2	„	„ zwarte els.

De voorraad van 27 kg zaad witte els op 31 December 1938 is blijkbaar afgeschreven, omdat het in den voorraad van 1939 niet meer voorkomt.

E. Werkverruiming op de domeingronden.

In de organisatie van de werkverruiming kwam eenige verandering. Met ingang van 1 Mei 1939 werd het staatsboschbeheer als werkgever aangemerkt. De kosten worden, in tegenstelling met vóór genoemden datum, door het staatsboschbeheer betaald, waarna aan dit lichaam op de gebruikelijke voorwaarden subsidie uit het werkloosheids-subsidiefonds wordt verleend. Het noodige toezichthoudende personeel is met ingang van genoemden datum in dienst van het staatsboschbeheer overgegaan.

Voor iedere houtvesterij zijn de voornaamste werkzaamheden in het kort behandeld. Deze omvatten alle werkzaamheden, die bij het verzorgen der bosschen voorkomen.

Er zijn overzichten opgenomen van de bedragen, welke bij de werkverruiming op de gronden van het staatsboschbeheer in 1939 aan loon zijn uitgegeven en van het gemiddelde aantal der werkloozen, die in ieder beheersonderdeel werkzaam waren. Het aantal werkdagen op 300 per jaar stellende, is hier uit deze gegevens nagegaan hoe groot het gemiddelde dagloon is geweest. Een en ander blijkt uit het volgende staatje. [Zie volgende bladzijde].

De kosten der werkverruiming in de houtvesterij Haarlem werden door de gemeente Wassenaar en de provincie Zuid-Holland gedragen.

De gunstige invloed der werkzaamheden van de werkverruiming op de ontwikkeling van de bosschen wordt algemeen erkend en dan moet het verwonderen, dat de kosten geheel buiten de begrooting der werkplannen worden gehouden. Hierdoor wordt een latere vergelijking tusschen deze abnormale jaren en de meer normale jaren der toekomst onmogelijk gemaakt.

Beheersonderdeel	bedrag aan loon bij werkverruiming in 1939 uitgegeven gld.	gemiddeld aantal tewerkgestelden	gemiddeld dagloon gld.
Houtvesterij Breda	85.261	183	1.55
„ Apeldoorn	82.690	106	2.60
„ Haarlem	—	—	—
„ Assen	180.013	231	2.60
„ Emmen	234.376	481	1.62
„ de Eilanden	29.127	45	2.16
„ Nijmegen	36 807	63	1.95
„ Eindhoven	244.627	282	2 89
„ Zwolle	52.164	66	2.63
Boschwachterijen de Vuursche en Austerlitz	157.941	201	2.62
Samen	1.103.006	1658	2.22

Bebossching met renteloos voorschot van den staat.

In de algemeene regeling betreffende het verleenen van rentelooze voorschotten aan publiekrechtelijke lichamen en vereenigingen of stichtingen van algemeen nut kwam geen wijziging.

Als bijlage V is een staat opgenomen aangevende dat het gezamelijk oppervlak der voor bebossching met renteloos voorschot in de plannen opgenomen gronden op 31 Decembe,r van het verslagjaar 18019 ha was, waarvan 14635 ha beboscht. Waar de oudste kontrakten van 1907 dateeren, mag het verwondering wekken, dat nog steeds geen begin werd gemaakt met de terugbetaling der verleende voorschotten. Ook omtrent de vergoeding van toezicht en technische voorlichting geeft het overzicht van de opbrengsten van het staatsboschbeheer (bijlage IB) geen uitsluitsel.

Er werden eenige gronden toegevoegd en onttrokken aan de bestaande bebossching; hiermede werd nog geen rekening gehouden in het hiervoor besproken overzicht van de oppervlakte, waarover de werkzaamheden van het staatsboschbeheer zich uitstrekken.

Bij de bespreking van ziekten en beschadigingen worden achtereenvolgens behandeld de weersinvloeden, insekten, zwammen, het konijn, andere schade en branden. Bij de laatste groep worden gegevens vermeld omtrent oppervlakte en toegebrachte schade, die twijfel doen ontstaan aan de juistheid. Zoo is voor Someren vermeld 1,30 ha door brand vernielde 11-jarige dennen met een schade van f 628.— en voor Melick-Herkenbosch 19,40 ha brandvlakte 9—30-jarige dennen met een schade van f 77.—.

Ten aanzien van de arbeidstoestanden en de werkverruiming worden eenige mededeelingen gedaan. Plaatsing van werkloozen in de centrale werkverruimingen, voorts de mobilisatie van het leger en het op groote schaal uitvoeren van verdedigingswerken veroorzaakten een sterke daling van het aantal werkzoekenden.

Op 1 Mei 1939 zijn ook hier alle toezichthouders bij de werkverruimingsobjekten, die tot dusver in dienst van het departement van sociale zaken waren naar het staatsboschbeheer overgegaan. Er wordt een overzicht van de bedragen gegeven, die in de gemeenten onder toezicht van het staatsboschbeheer in werkverruiming zijn verwerkt. Tevens is aangegeven, hoeveel daarvan is verwerkt op de terreinen, die zijn opgenomen in de plannen van bebossching met renteloos voorschot. Van het totale hiervoor uitgegeven bedrag van f 814492.— werd f 203525.— op de renteloos-voorschot-terreinen verwerkt. In het verslagjaar werden hier 333 ha woeste grond beboscht.

Verder worden enkele mededeelingen gedaan omtrent de uitgaven naar de posten der werkplannen ; omtrent de uitgaven, die geheel voor rekening der gemeenten komen ; omtrent de houtopbrengsten, die geleidelijk van grooter belang worden ; omtrent enkele andere opbrengsten ; en ten slotte omtrent opnamen en het opmaken van plannen.

Boschbouwvoorlichting.

De technische hulp door het staatsboschbeheer verleend, betrof adviezen omtrent beplantingen van rijkswegen en -kanalen onder het departement van waterstaat en ten behoeve van de onder genoemd departement ressortcerende duinbebossching op Ameland. Omtrent de beplanting der verschillende verdedigingslinies werden adviezen uitgebracht aan het departement van defensie en werd in eenige gevallen technische hulp verleend bij de keuring van plantsoen en het aanbrengen van bedoelde beplantingen.

Voor de leiding van de bebosschings- en beplantingswerkzaamheden in de Wieringermeer werden de terreinen geregeld door den houtvester te Den Helder bezocht. De kweekerij aldaar beslaat een oppervlakte van ongeveer 20 ha. De bebossching van Robbenoord werd voortgezet met een oppervlakte van 21 ha, zoodat thans een oppervlakte van 376 ha is bebosch. Langs 76 km wegen werden nieuwe beplantingen aangelegd, zoodat thans een lengte van 167 km is beplant. Te Wieringerwerf werd 19 ha beplant en werden de gewone jaarlijksche onderhoudswerken uitgevoerd. Er werden de erven van 49 boerderijen beplant, zoodat zulks nu voor 299 erven het geval is. In het bosch Robbenoord werden over een lengte van 7 km rijwielpaden van kleischelpen aangelegd.

In het overzicht van de oppervlakte, waarover de werkzaamheden van het staatsboschbeheer zich uitstrekken, wordt voor den Wieringermeerpolder aangegeven, dat het alleen wegbeplantingen betrof, terwijl uit bovenstaande opsomming blijkt, dat de bemoeienis van het staatsboschbeheer zich veel verder uitstrekt. Waarom het terrein Robbenoord niet onder de domeingronden is gerangschikt, wordt niet nader aangegeven.

Ook aan verschillende provincies werd technische voorlichting gegeven omtrent beplantingen langs wegen, dijken en kanalen en adviezen verband houdende met verkoop en verpachting van grond door gemeenten. Aan tal van gemeenten, benevens vereenigingen en stichtingen van algemeen nut werd blijvende voorlichting verschaft en werden op zich zelf staande adviezen verleend en werkzaamheden uitgevoerd in zake het onderhoud en de instandhouding van haar bosschen.

De wegens adviezen en voorlichting van andere lichamen ontvangen vergoedingen beliepen in verslagjaar f 10929. Hierin zijn mede begrepen de vergoedingen voor technische hulp aan verschillende gemeenten, die met renteloos voorschot van den staat bebosschen (alsmede voor in de bebosschingsplannen opgenomen bestaande bosschen). Deze inkomsten zijn in bijlage I B alle onder „algemeene dienst" geboekt, hoewel ze vermoedelijk thuis behooren onder het hoofd „bebossching met renteloos voorschot".

Boschwet 1922.

Gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen, alsmede vereenigingen en stichtingen van algemeen nut hebben volgens de boschwet 1922 de verplichting van voorgenomen vellingen en dunningen van houtopstanden ten minste een maand te voren kennis te geven aan den direkteur van het staatsboschbeheer. Gedurende het verslagjaar kwamen 374 aangiften binnen, waarvoor in 347 gevallen vergunningen werden verleend, terwijl in 15 gevallen geen en in 11 gevallen voor een deel der aangifte vergunningen werden verleend ; in één geval werd een kapverbod uitgevaardigd.

Door den minister van ekonomische zaken werd op 8 December 1939 de „bodemproduktiebeschikking 1939" uitgevaardigd, waarbij werd bepaald, dat bosschen en andere houtopstanden slechts mogen worden geveld of gerooid krachtens vergunning. Deze wordt eventueel verleend door den produktiekommissaris voor den boschbouw, als hoedanig de direkteur van het staatsboschbeheer is aangewezen.

Voor uitvoering van art. 12 der boschwet 1922 werd in 1939 een bedrag van f 82125.— aan subsidies besteed. De objekten, waarvoor een tegemoetkoming voor instandhouding werd gegeven hebben ongeveer 4400 ha oppervlakte.

Voor de bestrijding van de iepenziekte in 1939 werd in April kontrôle geoefend op de naleving van het Koninklijk Besluit van 14 September 1935, het zg. iepenbesluit. De opsporing van voor velling aan te wijzen iepen had plaats van 14 Augustus tot 26 Oktober en het aantal voor velling aangewezen iepen bedroeg 23000. De gemiddelde procentische sterfte in den totalen iepenopstand van ons land kan op 3% worden geschat en deze sterfte is groot, vooral in de gedeelten, waar deze boven het gemiddelde uitkomt.

Natuurschoonwet 1928.

In den loop van het verslagjaar zijn 21 landgoederen met een gezamenlijk oppervlak van 1564 ha in den zin van art. 1 der natuurschoonwet 1928 erkend. Op 31 December 1939 was de wet van toepassing op 421 landgoederen met een gezamenlijke oppervlakte van 56677 ha en hiervan waren er 303 ter oppervlakte van 47761 ha voor het publiek opengesteld. Er werden van 311 landgoederen aangiften van voorgenomen vellingen van houtopstanden ingediend.

Boschstatistiek.

Hieromtrent wordt alleen melding gemaakt van de vastlegging van oppervlakte-gegevens. Op 31 December van het verslagjaar was voor het Zuid-Oostelijk-deel van Nederland, zooals aangegeven op een overzichtskaartje, de bijwerking op het terrein der topografische kaarten klaar, dat op ongeveer 1/3 der totale oppervlakte van Nederland kan worden gesteld. Om te geraken tot een algeheele herziening van de oppervlakte-gegevens, aangaande het gebruik van den bodem, verdeeld naar de hoofdgroepen: I. bouwland, II. grasland, III. tuinbouwgrond, IV. bosch, V. woeste grond, VI. resteerend oppervlak, worden de betreffende topografische kaarten zooveel mogelijk door de opnemers en door de assistenten van de rijkslandbouwkonsulenten herzien en de oppervlakte-bepalingen hebben door extra-werkkrachten ten kantore van het staatsboschbeheer plaats.

Met deze werkzaamheden zullen vermoedelijk eenige jaren heengaan. Omtrent de verzameling van andere statistische gegevens maakt het jaarverslag geen melding.

Overige dienst.

Hieronder worden gerangschikt alle op zich zelf staande werkzaamheden, die elders in het jaarverslag moeilijk een plaats kunnen vinden.

Een opsomming wordt gegeven van de werkzaamheden van den direkteur en de ambtenaren, voor zoover zij uit hoofde van hun ambt in kommissies of besturen van vereenigingen en stichtingen zitting hebben.

Het museum van het staatsboschbeheer was slechts tot 8 September voor het publiek geopend. Eenige mededeelingen volgen nog omtrent tentoonstellingen, de film van het staatsboschbeheer, het aanwijzen van enkele natuurreservaten en de inventarisatie van het natuurschoon in Nederland.

Ten slotte volgen eenige mededeelingen omtrent de vogelbroedterreinen op de Noordzee-eilanden, namelijk de Muij, de Westerduinen en de Geul op Texel; de meeuwenduinen op Vlieland; en de Boschplaat en de Noordsvaarder op Terschelling.

Het jaarverslag over 1939 geeft, evenals die van vorige jaren een inzicht in de ontwikkeling van het staatsboschbeheer in Nederland. Met voldoening kan worden vastgesteld, dat er een frissche geest uit den vooruitgang spreekt. De wensch moge hier tot uitdrukking komen, dat deze vooruitgang in steeds versneld tempo moge plaats vinden.

F. W. Snepvangers.

Silvae orbis No. 1. Répertoire international des periodiques forestestiers, par Franz Grünwoldt, uitgave van het C.I.S., Berlin-Wannsee, 1940, 204 bldz.

Als eerste van de serie monografiën, die door het Centre International de Sylviculture wordt uitgegeven, verscheen bovengenoemd overzicht van de periodieken op boschbouwgebied, die op 1 Januari 1940 op de wereld verschenen, in totaal 1255 nummers, waaronder 33 in de Nederlandsche taal. Slechts in het Engelsch (704), Duitsch (168) en Fransch (125) verscheen een belangrijk grooter aantal boschbouwkundige periodieken dan in het Nederlandsch; in alle andere talen was het aantal geringer of veel geringer.

Uit het getal 33 voor de Nederlandsche taal blijkt reeds dat het woord „boschbouwkundig" zeer ruim is opgevat. Zoo is voor ons land b.v. ook vermeld het tijdschrift voor plantenziekten, de publicaties van de vereeniging tot behoud van natuurmonumenten, de bulletins van de Wageningsche bibliotheek enz. De tijdschriften zijn gerangschikt naar werelddeelen en landen. Een alphabetische, een geografische en een systematische index vergemakkelijken het zoeken naar de verschillende tijdschriften.

t. W.

Silvae orbis No. 2. La législation sur le reboisement des terrains incultes par Céza Luncz, uitgave van het C.I.S., Berlin-Wannsee, 1940, 264 bldz.

Verreweg het grootste gedeelte van dit werk, dat bedoelt inlichtingen te verschaffen over de vraag inzake de bebossching van woeste gronden, wordt ingenomen door de weergave van uittreksels uit desbetreffende wetten van 51 verschillende landen. Voor Nederland worden de boschwet 1922 en de natuurschoonwet 1928 genoemd. Overigens omvat het boek 5 hoofdstukken, waarvan het eerste handelt over terreinen, die in het algemeen voor bebossching in aanmerking komen, vooral in het gebergte. Het tweede hoofdstuk handelt over het ingrijpen van staatswege bij bebossching van woeste gronden en over de rol van vereenigingen van eigenaren, benevens over het betalen van de kosten van bebossching, waarvan ook anderen als de eigenaar voordeelen genieten. In het derde hoofdstuk wordt nader ontwikkeld op welke wijze de staat de helpende hand kan bieden door voorschotten, subsidies, leeningen, vrijdom van belasting, technische hulp en wat dies meer zij. Het vierde hoofdstuk behandelt de maatregelen, die getroffen behooren te worden, nadat de bebossching tot stand is gebracht om te voorkomen, dat geen blijvend resultaat verkregen zou worden, terwijl in enkele bladzijden het vijfde hoofdstuk nog eenige algemeene overwegingen weergeeft.

Deze monografie is leerzaam, aangezien men kennis kan nemen van de wettelijke maatregelen die in 51 verschillende landen ter bevordering van de bebossching van woeste gronden genomen zijn. Evenwel wordt men niet wijzer inzake de bereikte resultaten, daar nog niet is nagegaan, wat inderdaad door de betreffende wettelijke regelingen is bereikt.

t. W.